

*Az épületgépészet villamos
berendezései*

Épületek villamos teljesítmény igénye

Dr. Szandtner Károly

Debreceni Egyetem Kísérleti Fizika Tanszék

Előadás vázlat:

- Fogyasztói csoportok a háztartásban
- Épületgépészeti fogyasztók
- Épületek teljesítmény igény meghatározása
- Kis épület, családi ház villamos csatlakozási megoldása a közcélú hálózathoz
- Villamos energiaellátó rendszer kialakítása nagy épületeknél a megbízhatóság szempontjai alapján
- Összefoglalás

I. Fogyasztói csoportok a háztartásban

- 1. Főző-sütő berendezések** (főzőlapok, tűzhelyek, villamos sütők, mikrohullámú sütők, infragrill sütők, ételmelegítők, gyorsfőző fazekak stb.).

Csatlakozási teljesítmény: 300 ... 11000 W.

- 2. Konyhai villamos kisgépek** (kávéőrlő, mixer, citromfacsaró, villamos kés, húsdaráló, hulladékőrlő, szagelszívó, mosogatógép stb.). Csatlakozási teljesítmény. 60 ... 5000 W.

- 3. Hűtő berendezések** (abszorpciós, kompresszoros, fagyasztóláda stb.).

Csatlakozási teljesítmény: 100 ... 2500 W.

4. Vízmelegítők (forróvítártárolók, teafőző, kávéfőző, merülő forraló, 5 l-es szabadkifolyású vízmelegítő, átfolyó rendszerű bojler stb.).

Csatlakozási teljesítmény: 500 ... 33000 W.

5. Helyiség fűtő villamos készülékek

(hősugárzók, vonalsugárzók, csőfűtőtestek, hőkandallók, hőtárolós és szauna kályhák stb.)

Csatlakozási teljesítmény: 500 ... 6000 W.

6. Lakáskarbantartó készülékek, berendezések
(porszívó, padlókefélő, ablak-tisztító stb.).

Csatlakozási teljesítmény: 300 ... 2000 W.

7. Ruha- és textilkarbantartó készülékek

(mosógép, centrifuga, vasaló, vasalógép, varrógép, szárítószekrény stb.).

8. Egészségügyi, kozmetikai, testápoló berendezések
(kvarclámpa, hajszárító, hajcsavaró, borotva, masszírozó, fogkefe, testmelegítő, kézsárító, szolárium stb.).

Csatlakozási teljesítmény: 10 ... 3000 W.

II. Épületgépészeti fogyasztók

1. Villamos konvektorok vagy lapradiátorok

Csatlakozási teljesítményük:

0,5; 0,75; 1,0; 1,25; 1,5; 2,0; 3,0 kW.

Alkalmazási terület: lakások fűtése.

2. Hőtárolós kályhák

Csatlakozási teljesítményük:

2, 3, 4, 5, 6, 7 kW aut. Hőfokszabályozóval.

Alkalmazási terület: lakások fűtése.

3. Ipari nagyteljesítményű villamos fűtőtestek

Csatlakozási teljesítmény:

4,5/9; 6/12; 6,75/13; 9/18 kW.

Légszállítás: 1200, 1800, 3000, 4000 m³/h.

Alkalmazási terület: üzletek fűtése a belépésnél, zsilip rendszerű beléptető fűtés.

4. Hőlégbefúvók

Csatlakozási teljesítmény: 3; 4,5; 6 kW.

Légszállítás: 212, 248, 446 m³/h.

Alkalmazási terület: kisebb üzletek fűtése.

5. Elektromos kazánok

Csatlakozási teljesítmény: 3x2; 3x3; 3x4; 3x5 kW, háromfázisú csatlakozással.

2, 3, és 4 kW egyfázisú csatlakozással.

Alkalmazási terület: Lakások központi fűtése, automatikus szabályozással.

6. Fűtőszőnyegek

Csatlakozási teljesítmény: általában 150 W/m², azaz 300 W (2 m²), 450 W (3 m²), 600 W (4 m²), 750 W (5 m²), 900 W (6 m²), 1050 W (7 m²), 1200 W (8 m²), egyfázisú csatlakozással, szabályzó érzékelőkkel, teflon szigeteléssel+ PVC burkolattal.

Alkalmazási terület: Lakások padlófűtés kiegészítés

7. Nyílt rendszerű (nyomás nélküli) melegvíz tárolók

Csatlakozási teljesítmény: 1, 2 és 3,3 kW-os, 5, 10 és 15 l térfogatú kivitelben.

Alkalmazási terület: Mosogatók és kézmosók.

8. Kis teljesítményű átfolyós vízmelegítők

Csatlakozási teljesítmény: 3,5; 4,4; 5,7 kW.

Alkalmazási terület: Mosogatók és kézmosók, kis hőmérséklet igénye mellett.

9. Átfolyós vízmelegítő, mikrokomputer vezérlésű, teljesen elektronikus szabályozású

Csatlakozási teljesítmény: 18, 21, 24 és 27 kW, háromfázisú csatlakozással.

Alkalmazási terület: Lakásokban több vízkivételű hellyel, magasabb hőmérséklet igény mellett.

10. Átfolyós/tároló vízmelegítő

Csatlakozási teljesítmény: 3,5/21 kW/3N/400 V.

Alkalmazási terület: Lakásokban. Felfűtés 21 kW, tárolás 3,5 kW, gyors vízkivétel 21 kW.

11. Villany bojlerok

Csatlakozási teljesítmény:

- a 30, 50, 80, 100 l-esnél 1,6 kW;
- a 120, 150 és 200 l-esnél 2,0 kW;
- a 30, 50, 80, 100 és 120 l-es dupla fűtőbetétes kivitelnél 2×900 W,
- a 150 és 200 l-es dupla fűtőbetétesnél 2×1200 W,
- a csatlakozás minden esetben egyfázisú.

Alkalmazás: Lakások és kis üzemek melegvíz ellátása, állandó vagy vezérelt villamos hálózati csatlakozással.

Ventillátorok:

12. Kompakt keretes, műszerész ventillátorok

Csatlakozási teljesítmény: 10, 20, 22, 45 W,
légszállítás 50 ... 330 m³/h.

13. Fali ventillátorok (csőbe húzható)

Csatlakozási teljesítmény: 11, 15, 25 W, légszállítás
90 ... 320 m³/h.

14. Ablak ventillátorok (befújó és elszívó)

Csatlakozási teljesítmény: 20 ... 140 W, légszállítás
200 ... 1650 m³/h.

14. Központi elhelyezésű ventilátorok

Csatl. teljesítmény: 210, 360, 600 és 1040 W.

Légszállítás: 450, 630, 740 és 1110 m³/h.

Alkalmazási terület: társasházak, bérházak.

15. Tetőventilátorok

Csatlakozási teljesítmény: 0,06 ...2,1 kW.

Légszállítás: 415 ... 10600 m³/h.

16. Nagyobb Ex csőventilátorok (axiál)

Csatlakozási teljesítmény: 0,08 ...3,0 kW.

Légszállítás: 1550 ... 37000 m³/h.

17. Füstelszívó ventilátorok, vész-szellőző ventilátorok

Csatlakozási teljesítmény: 0,55 ... 75,0 kW.

Légszállítás: 3500 ... 155000 m³/h.

Gyakori alkalmazás: 7,5 kW 63000 m³/h.

18. Hőlégfűvők, automatikus szabályozású ventilátoros befújással

Csatlakozási teljesítmény: 3, 5, 9 és 15 kW.

Légszállítás: 400 ... 1350 m³/h.

19. Klíma berendezések

Szabványos teljesítmény értékek, kW	Szoba léghöbméter/terület (30 W/m ³), m ³ /m ²	Szoba léghöbméter/terület (35 W/m ³), m ³ /m ²
2,5	83/30	71/26
3,5	117/43	100/37
5,2	173/64	149/55
7,1	237/88	203/75
10,5	350/130	300/111
14,1	470/174	403/149

A táblázatban feltüntetett klíma teljesítmények nem villamos teljesítmények! Ennek számítására meg kell adni a jósági fokot vagy a hatásfokot, azaz az EER vagy COP számot (a vill.teljesítményből mekkora hűtő vagy fűtő teljesítményt állít elő a berendezés).

Általános szabály:

- Hagyományos hőszivattyús klíma $COP = 3,6$.
- Inverteres hőszivattyús klíma $COP \geq 4,0$.
- Elektromos fűtőbetét $COP = 1,0$.

Példaképpen: 3,5 kW-os klíma berendezést alkalmazva $\rightarrow COP = 4 \rightarrow P_{vill} = 0,875 \text{ kW}$.

A táblázatban feltüntetett klíma teljesítmények nem villamos teljesítmények! Ennek számítására meg kell adni a jósági fokot vagy a hatásfokot, azaz az EER vagy COP számot (a vill.teljesítményből mekkora hűtő vagy fűtő teljesítményt állít elő a berendezés).

Általános szabály:

- Hagyományos hőszivattyús klíma $COP = 3,6$.
- Inverteres hőszivattyús klíma $COP \geq 4,0$.
- Elektromos fűtőbetét $COP = 1,0$.

Példaképpen: $3,5 \text{ kW} \rightarrow COP = 4 \rightarrow P_{\text{vill}} = 0,875 \text{ kW}$.

20. Elektromos szivattyú motorok

- Búvár szivattyú
- Keringető szivattyú
- Szennyvíz szivattyú
- Víz szivattyú
- Kerti szivattyú
- Fűtési szivattyú
- Tűzoltó szivattyú

Néhány példa a szivattyúk alkalmazására:

- **Folyadék szállító szivattyú (UMBRA 4 típus):**

Teljesítmény igény: 0,37; 0,55; 0,75; 1,1; 1,5; 2,2; 3,0 kW.

A folyadék szállítása: 0,9; 1,2; 1,8; 2,4; 3,0; 3,6; 4,2; 4,8 m³/h.

- **Búvárszivattyú (UMBRA típusú sorozat):**

1,1 kW/ 3 A háromfázisú; 1,5 kW/9,6 A és 2,0 kW/12 A egyfázisú kivitelek.

III. Épületek teljesítmény igényének meghatározása

1. Kis épületek, lakások teljesítmény igénye

a valós teljesítmények alapján, az egyidejűség (e) figyelembevételével vagy az MSZ 447 szabvány ajánlása alapján határozható meg:

- egy lakás esetében az MSZ 447 szabvány szerint: 10 kW villanytűzhellyel, tűzhely nélkül 6,6 kW;
- több lakás esetében az MSZ 447 szabvány szerint:

$$P_e = (n \times P_m) \times e + \Sigma(P_f + P_v)$$

P_e – eredő-, P_m – egy fogyasztási hely-, P_f – fűtési-, P_v – vízmelegítési telj.,
egyidejűség: $e = c + (1-c)/\sqrt{n}$, ahol $c=0,2$, n = lakások száma.

- Több lakás esetében az épület teljesítmény igénye (fővezeték méretezési alapérték):

$$P_e = (\sum P_{\text{lak}}) \times e + \sum P_{\text{vez}} + (\sum P_{\text{köz}}) \times e_k$$

P_e – eredő-, P_{lak} – egy lakás-, P_{vez} – vezérelt-, $P_{\text{köz}}$ – közösségi teljesítmény,
egyidejűség: $e = c + (1-c)/\sqrt{n}$, ahol $c=0,2$, n = lakások száma.

- Nyaralók teljesítmény igénye min. 3,3 kW.
- Nem lakáscélú fogyasztási helyek teljesítmény igénye: világítás $e=1$, a többi fogyasztó $e = 0,8$. Felvonóknál az első felvonó motor $e=1$, a többi $e=0,8$.

2. Nagy épületek teljesítmény igénye

- Kiindulás a beépített és üzemeltetett fogyasztók köréből, figyelembe véve az épület funkcióját és az alkalmazott technológiát.
- Kiindulás a folyamatos terhelés felmérés eredményeiből és a várható havi terhelési diagramokból.
- Jövőbeni fejlesztési igények éves bontási adatainak figyelembevétele.
- Fogyasztók ellátási fontossági osztályainak meghatározása (lásd a következő diát).

Fogyasztók csoportosítása a teljesítmény igény meghatározásához:

- Szünetmentes ellátást igénylő fogyasztók (I. csoport),
elméletben **0 ms** kiesési idővel (10-15 ms),
pl.: számítógépek, telefonok, biztonsági és tűzvédelmi rendszerek;
- Szükség ellátást igénylő fogyasztók (II. csoport),
1 perc kiesési idővel (gép felfutás),
pl.: hűtőgépek, klímák, biztonsági világítás;
- Normál ellátást igénylő fogyasztók (III. csoport),
nincs kiesési időkorlát,
pl.: irodai világítás, hőtechnikai fogyasztók;

*Az épületek villamos hálózatának
létesítésénél a fő cél:*

- **Folyamatos és megbízható
villamos energiaellátás
biztosítása mindenkor, még a
kritikus üzemviteli körülmények
között is!**

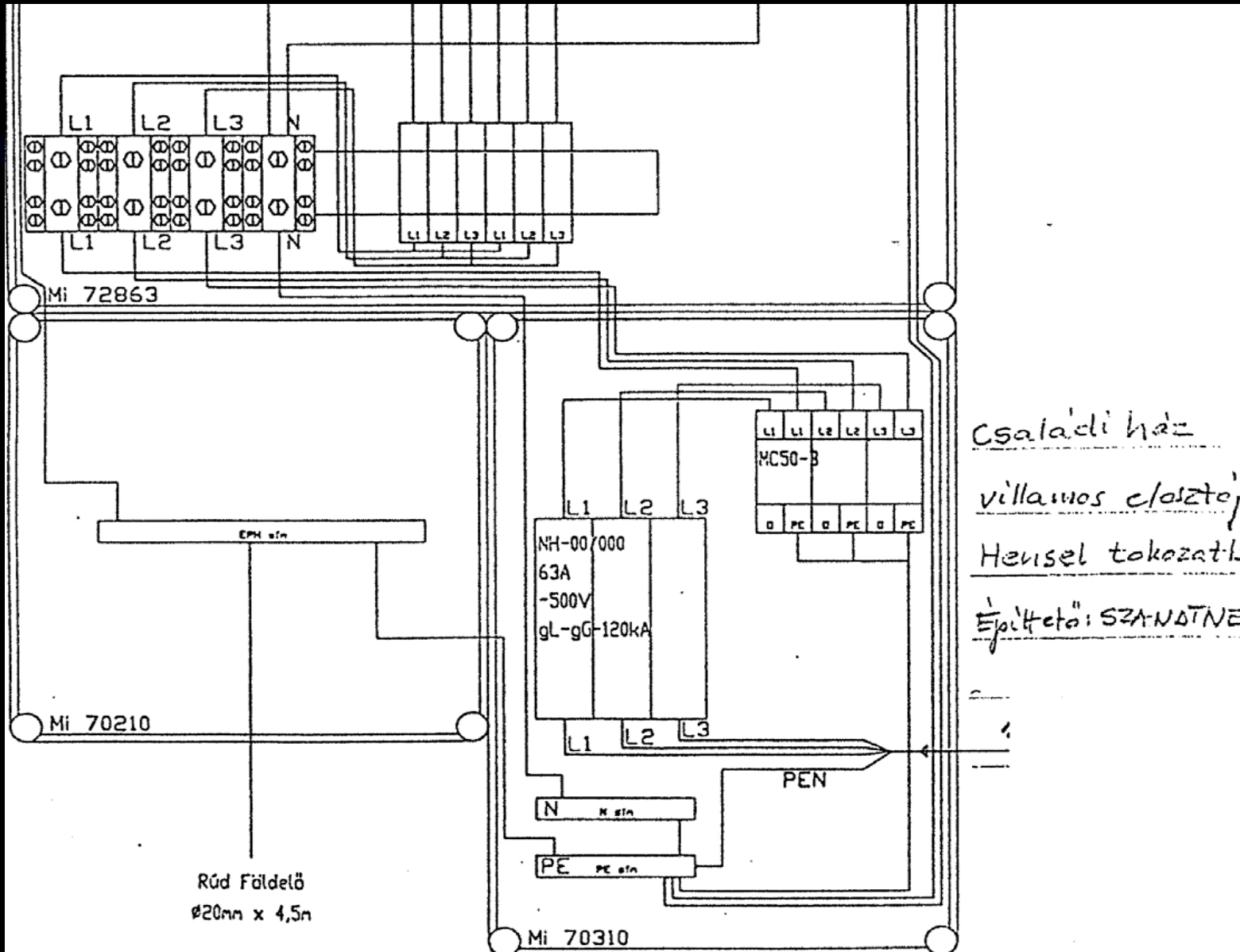

IV. Kis épület, családi ház villamos csatlakozási megoldása a közcélú hálózathoz

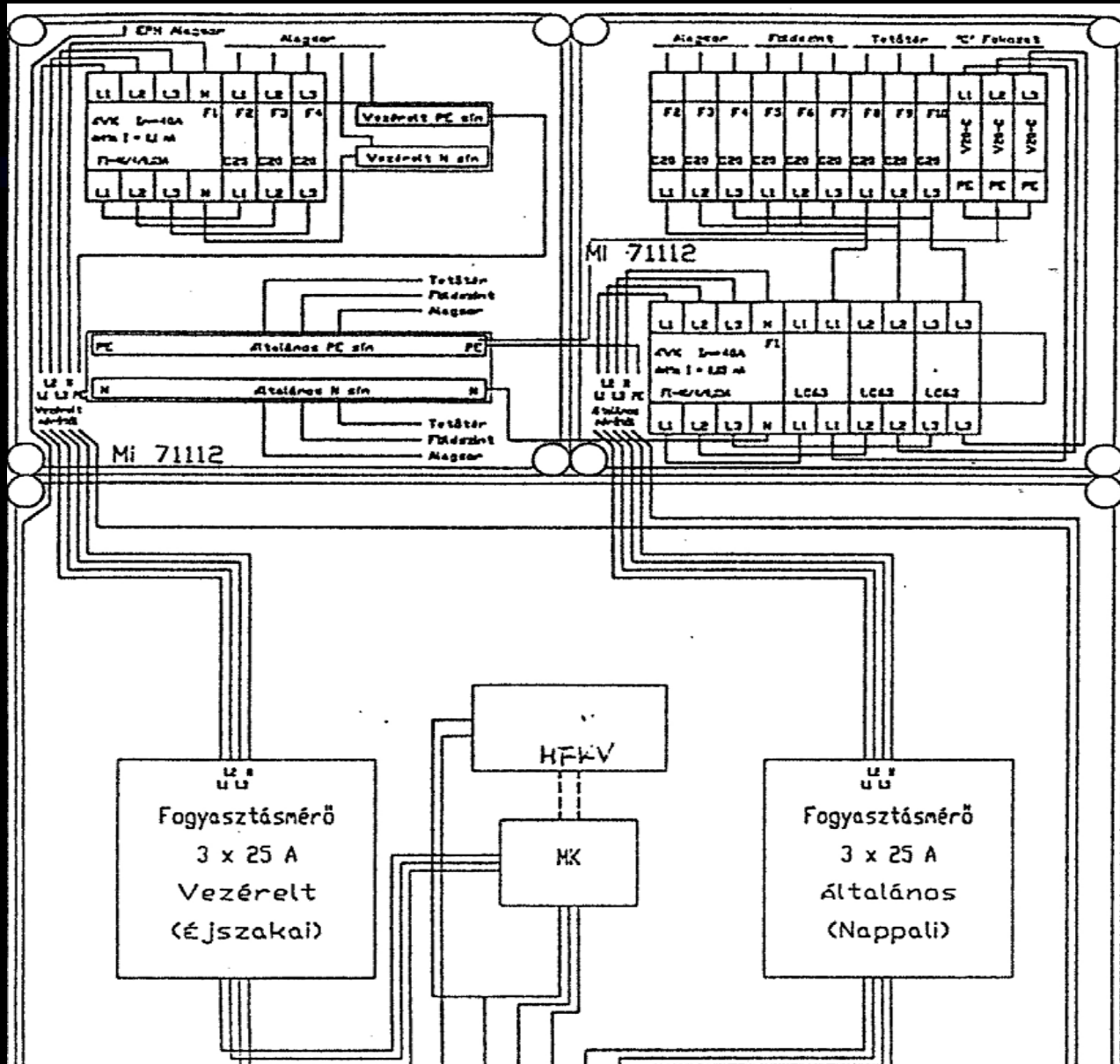
- Csatlakozás szigetelt légvezetékkel.
- Csatlakozás földre fektetett kábelrel.
- Csatlakozás egyfázisú kiépítésben.
- Csatlakozás háromfázisú kiépítésben.
- Csatlakozás 24 órás méréssel.
- Csatlakozás 24 órás + vezérelt méréssel.

Példa a villamos hálózati csatlakozás mérő rendszer és főelosztó kiépítésre (lásd a következő diákat):

Családi ház villamos betáplálási csatlakozása

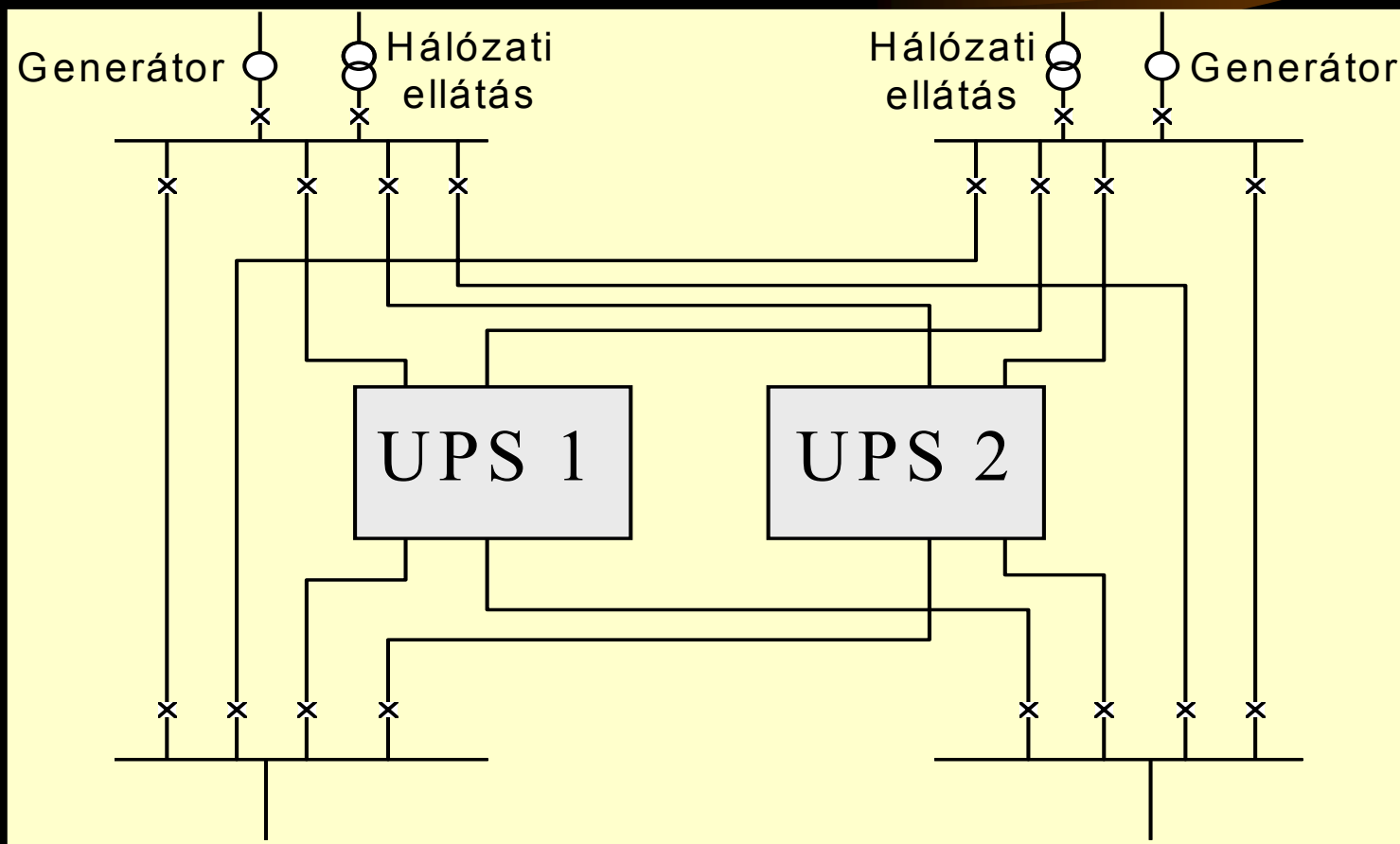
Családi ház fogyasztásmérése és elosztója

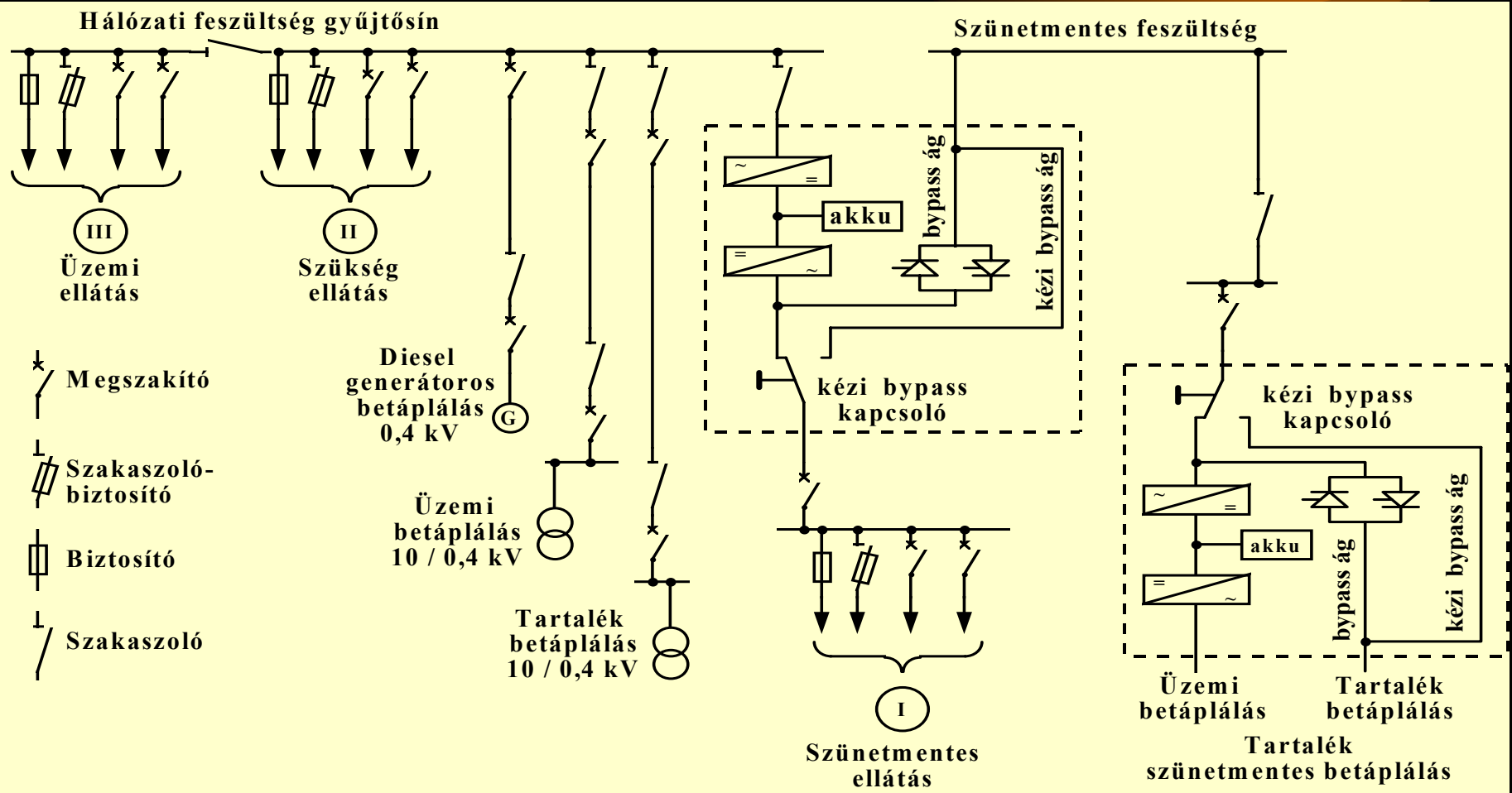
V. Villamos energiaellátó rendszer kialakítása nagy épületeknél a megbízhatóság szempontjai alapján

- független hálózati (kábelhurkú) táplálás;
- transzformátorok, gyűjtősínek vagy kábelek, elosztó-rendszerek megkettőzése;
- tartalék generátor;
- szünetmentes áramforrás (központi és lokális telepítés);
- fogyasztók osztályba sorolása;
- egyidejű teljesítmény igény (csúcsidei és csúcsidőn kívüli);
- tartalék teljesítmény igény (csúcsidei és csúcsidőn kívüli);
- összevont fogyasztásmérés (több betáplálásnál);
- épületfelügyeleti rendszer működtetése.

Szünetmentes betáplálás két független ágon keresztül (BS ajánlás)

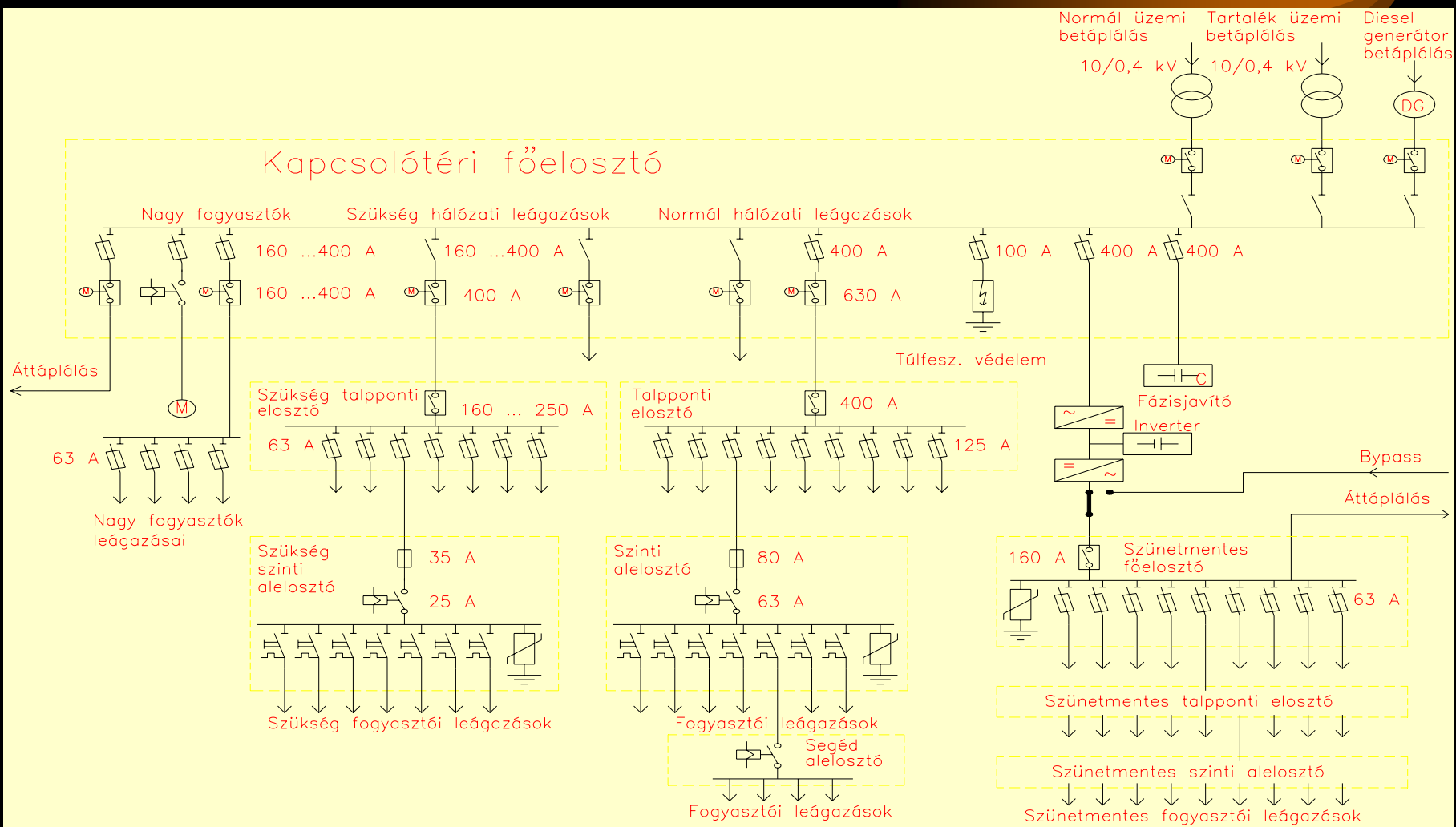
Nagyépület kisfeszültségű villamos energia betáplálási vázlata (költség takarékosabb kivitel)

Irodában használatos berendezések mértékadó teljesítményfelvétele szünetmentes tápegység kiválasztásához

Berendezés	Névleges teljesítmény (VA)
PC monitor nélkül	200
Hálózati szerver monitor nélkül	300
14" színes monitor	70
17" színes monitor	100
19-21" színes monitor	150
A4-es tintasugaras nyomtató	80
A3-es tintasugaras nyomtató	120
A4-es lézer nyomtató	900
A3-es lézer nyomtató	1200
Fekete-fehér videó terminál	100
Színes videó terminál	150
A3-as plotter	70
A0-as plotter	150

Nagyépület villamos energiabetáplálása és -elosztása független szünetmentes hálózat kiépítése mellett

VI. Összefoglalás, értékelés

- Megbízhatóság, rugalmasság, karbantarthatóság, teljesítőképesség, alakíthatóság és illeszthetőség követelményeinek kielégítése.
- Megbízhatóság fokozása (világítási, háztartási és épületgépészeti fogyasztók teljesítmény igényeinek kielégítő becslése, ellátási fontosság elemzése, terv változatok készítése).
- Biztonsági és kiesési kockázat, költségelemzés.
- Egyéb problémák megoldása (EMC zavarok, potenciál kiegyenlítés, árnyékolás, földelés, összecsatolás stb.).

*Köszönöm a megtisztelő
figyelmüket!*

Várom az előadással kapcsolatos
kérdéseiket és hozzászólásaikat!